

22.9.2025

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2025

HAKIJAN TIEDOT

Kunta: Paltamon kunta

Kunnan yhteyshenkilön tiedot:

- Nimi: Pasi Ahoniemi
- Nimike: Kunnanjohtaja
- Sähköpostiosoite: pasi.ahoniemi@paltamo.fi
- Puhelinnumero: 044 7500 001

HAKEMUKSEN TIEDOT

A. Haettava summa, euroa:

1 550 000 euroa.

B. Mikäli kunta on saanut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2024, niin sen käyttökohde:

Paltamon kunta ei ole hakenut eikä saanut harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta vuonna 2024.

C. Yksilöidyt talousvaikeudet, joihin haetaan harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta sekä perustelut, jotka osoittavat em. vaikeudet poikkeuksellisiksi tai tilapäisiksi. Lisäksi yksilöitynä talousvaikutusten ajankohta ja euromääräinen vaikutus kunnan talouteen.

1. Valtionosuudet, verotulot ja taseeseen kertynyt alijäämä

Paltamon kunnan taloudellinen epävarmuus on jatkunut usean vuoden ajan. Paltamon kunta on maksanut vuosien 2018–2021 aikana noin neljä miljoonaa euroa Kainuun sote - kuntayhtymän alijäämiä ja palkkaharmonisaatiokuluja. Hyvinvointialueiden aloittamisen myötä Paltamon kunnan valtionosuudet leikkautuivat noin 85 %, joka on enemmän kuin menoja poistui. Koko maan keskiarvo oli 65,5 %. Leikkaantuneen valtionosuuden vaikutukset näkyvät kauaskantoisesti.

Ansiotuloverotuksesta leikkautui uudistuksen myötä 12,64 prosenttiyksikköä. Tämän seurauksena myös verotulojen kertymä laski selvästi enemmän kuin kustannuksia poistui. Paltamon kunta maksoi vuonna 2023 jälkimaksua Kainuun sotelle 190 000 euroa, joka tilintarkastajan ohjeen mukaisesti kirjattiin vuoden 2023 kuluiksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä (mm. ensihoidon takautuvat palkkaharmonisointikulut) Nämä muutokset yhdessä isojen valtakunnallisten palkankorotusten kanssa aiheuttivat vuoden 2023 tilikauden tulokseksi 0,64 miljoonaa euroa negatiivisen tuloksen. Tulokseen sisältyy mm. varhaiskasvatusmaksujen alaskirjauksia noin 228 540 euroa ja maanvuokrasaatavien alaskirjauksia noin 97 564 euroa. Lisäksi verotuloja kertyi noin 128 483 euroa arvioitua vähemmän ja korkokuluja tuli noin 54 158 euroa arvioitua enemmän. Negatiivisen tuloksen seurauksena taseeseen kertyi 281 262 euroa alijäämää.

Tilikaudella 2024 tehtiin useita tasapainottamistoimia ja aloitettiin kehittämisohjelman laadinta vuosille 2025 – 2026. Varainhoidon järjestelyistä johtuen kirjattiin 394 740 euron suuruinen kertaluonteinen rahoitustuotto. Lisäksi lähes kaikkiin palvelutuotannosta kerättäviin maksuihin tehtiin korotuksia. Tilikauden tulos saatiin noin 8 000 euroa ylijäämäiseksi. Tilikaudella tehtiin yksi merkittävä alaskirjaus liittyen Jokirinteen toimintakeskuksen rakennukseen hyvinvointialueen irtisanottua vuokrasopimuksen päättymään 31.3.2025. Alaskirjauksen määrä oli 235 000 euroa. Myös valtionosuus jatkoi laskuaan ja oli 5,2 % pienempi kuin vuonna 2023.

Kehittämisohjelman toimenpiteet tuovat pysyviä säästöjä vuodesta 2024 alkaen, koska osa toimenpiteistä vietiin toteutukseen jo vuoden 2024 loppuvuoden aikana. Paltamon kunta kävi tarkasti läpi myös mahdollista tuloveroprosentin nostomahdollisuutta osana kehittämisohjelmaa. Paltamon veroprosentti 9,4 on jo maakunnan korkein. Osana kehittämisohjelman linjauksia tehtiin korotuksia joihinkin kiinteistöveroluokkiin, joiden vaikutukset ovat noin 66 000 euroa vuodesta 2025 eteenpäin.

2. Alaskirjaukset

Paltamon kunta on tehnyt seuraavat kertaluonteiset alaskirjaukset ja luottotappiokirjaukset:

- varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen kirjaaminen luottotappioksi vuoden 2023 tilinpäätökseen (Kajaanin kaupungin maksut, jotka kohdistuneet maahanmuuttajalasten varhaiskasvatukseen) 228 540 euroa
- maanvuokrasaatavien alaskirjauksia vuoden 2023 tilinpäätökseen 97 564 euroa
- Jokirinteen toimintakeskuksen alaskirjaus vuoden 2024 tilinpäätökseen 235 000 euroa (hyvinvointialue irtisanoi) ja vuoden 2025 aikana loput noin 62 000 euroa
- maanvuokrasaatavia luottotappioksi 172 543 euroa kuluvan tilivuoden aikana (kunnanhallitus 11.8.2025 § 176)
- Lisäksi Paltamon paloasema poistuu käytöstä vuonna 2027 tai 2028, kun uusi paloasema rakennetaan. Rakennus on huonokuntoinen. Paltamon kunta joutuu mahdollisesti alaskirjaamaan tasearvon vuosina 2026 – 2028, arvio noin 132 000 euroa (31.12.2025 tilanne).
- kunta varautuu alaskirjaamaan myös Kontiomäen koulun tasearvon lähivuosina, mikäli koulu joudutaan sulkemaan laskevan oppilasmäärän vuoksi. Tasearvoa jäljellä noin 365 000 euroa (31.12.2025 tilanne).

3. Purkukustannukset

Paltamon kunta on uudisrakentanut lähes kaikki palvelukäytössä olevat kiinteistöt vuosina 2012 - 2022. Entinen kunnantalo ja siihen kiinteästi yhteydessä oleva entinen koulurakennus ovat olleet tyhjiillään jo usean vuoden ajan. Kiinteistöihin kohdistuu jatkuvaa ilkvialtaa, kameravalvonnasta huolimatta. Paltamon kunta varautuu purkamaan rakennukset vuoden 2026 aikana. Arvio purkukustannuksista on noin 450 000 euroa.

D. Mikäli kunta on hakenut harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta vuonna 2024, niin perustelut miksi kunta hakee korotusta peräkkäisinä vuosina.

Paltamon kunta ei ole hakenut harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta vuonna 2024.

E. Kunnan omat toimenpiteet poikkeuksellisen tai tilapäisen taloudellisen tilan korjaamiseksi (tulojen lisäykset ja menojen vähennykset, omaisuusjärjestelyt jne.)

1. Toteutetut toimenpiteet

Paltamon kunta toteutti joulukuussa 2019 hyväksytyä tasapainotusohjelmaa vuosina 2020 – 2024. Tasapainottamisohjelman myötä kunnan oma toiminta on ollut lähes tasapainossa. Epävarmuutta ovat tuoneet edellä kuvattu hyvinvointialuemuutos, isot yksittäiset alaskirjaukset sekä Kainuun sote - kuntayhtymään liittyvät alijäämämaksut. Monet tasapainottamisohjelman toimenpiteet olivat pysyviä ja siten tehneet pysyviä säästöjä kunnan käyttötalouteen. Myös investointeja on vähennetty ja niihin on etsitty rahoitusta hankkeiden kautta. Vuosina 2023 – 2024 Paltamon kunta on joutunut käyttämään talousarviolainaa / Kuntatodistusta myös käyttötalousmenoihin.

Paltamon kunnan Kuntatodistuksen käytössä oleva määrä on 6 miljoonaa euroa, pitkäaikaisia lainoja on noin 11 miljoonaa euroa ja koulurakennukseen kohdistuvia rahoitusleasingvastuita noin 6 miljoonaa euroa. Lainamäärä ja leasingvastuut ovat merkittäviä Paltamon kokoiselle kunnalle. Tosin investoinnit ja lainojen nostot ovat ajoittuneet aikaan, jolloin rakennuskustannukset ja lainojen korot olivat maltillisia. Lainoista aiheutuu vielä useiden vuosien ajan merkittävä korkokulu.

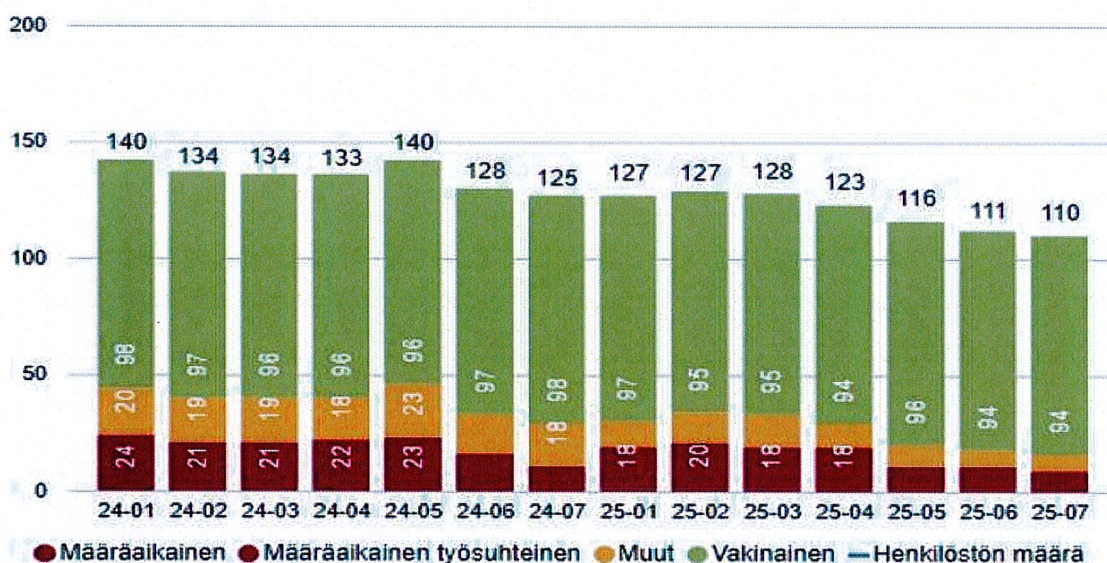
Paltamon kunta käynnisti syksyllä 2023 sijoitussuunnitelman päivittämisen ja varainhoitajan kilpailutuksen. Kunnanhallitus päätti helmikuussa 2024 valita varainhoitajaksi Nordea Bank Oyj:n. Uudelleensijoituksen yhteydessä tuloutettiin noin 395 000 euroa tulosvaikutteisesti vuodelle 2024.

2. Tulossa olevat ja päätetyt toimenpiteet

Kunnanhallitus käynnisti huhtikuussa 2024 kehittämisohjelman laadinnan vuosille 2025 – 2026. Kunnanhallitus päätti, että yksittäisiä toimenpiteitä voidaan toteuttaa jo vuoden 2024 aikana. Kehittämisohjelman työkaluina ovat mm. palveluverkkoselvitykset ja -päätökset, henkilöresursoinnin päätökset, tulopohjan tarkistaminen ja omaisuusjärjestelyt. Osana kehittämisohjelman laadintaa käytiin erilliset muutosneuvottelut, joiden seurauksena irtisanottiin yksi palvelussuhde. Muut

tehtävien lakkauttamiset tehtiin eläköitymisiä ja määräaikaisten työtehtävien päättymisiä hyödyntäen. Kehittämisohjelmassa toteutetaan toimenpiteitä, jotka vaikuttavat työntekijöiden työtehtäviin, työnkuviin, työntekopaikkoihin ja työjärjestelyihin. Vuoden 2025 aikana on toteutettu myös laaja organisaatiouudistus. Sen seurauksena palvelualueita on yhdistetty, palvelualuejohtajien määrää on vähennetty sekä on toteutettu esihenkilöiden tehtäväkuvien ja nimikkeiden tarkastelu. Lisäksi on lisätty ja lisätään kuntayhteistyötä. Mm. rakennusvalvonnan palvelut tuottaa Sotkamon kunta. Paltamon ja Sotkamon kansalaisopistot solmivat yhdistymissopimuksen ja uusi kansalaisopisto aloitti Sotkamon kansalaisopiston nimellä 1.8.2025. Paltamon ja Ristijärven kuntien alueella on myös yhteisiä opettajia. Paltamon kirjastonjohtaja toimii myös kahden muun kunnan kirjastonjohtajana.

Liitteenä olevassa kehittämisohjelmassa on esitetty konkreettisia esityksiä ja toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi, elinvoiman lisäämiseksi sekä palvelurakenteen muuttamiseksi. Kehittämisohjelma sisältää noin 0,58 miljoonaa euroa toimintakatetta pysyvästi vahvistavia toimenpiteitä, jotka toimeenpannaan vuosien 2025 - 2026 aikana. Kunnanvaltuusto hyväksyi kehittämisohjelman kokouksessaan 10.12.2024.

Henkilöstömäärän kehitys tammikuusta 2024 heinäkuuhun 2025.

Paltamon kunta tulouttaa kuluvan vuoden aikana metsänhakuista normaalia enemmän. Korkosuojan irtisanominen parantaa kuluvan vuoden taloutta noin 400 000 euron verran. Tulo on kertaluonteinen. Lisäksi kunta on kilpailuttanut vakuutusturvan uudelleen ja vaikutus vuoden 2026 osalta on noin 50 000 euroa positiivinen. Kunta suunnittelee myös yksittäisten metsäkiinteistöjen myyntiä vuosien 2025 – 2026 aikana. Kunta kiinnittää erityistä huomiota hankintoihin, avustuksiin ja kilpailutuksiin etsien näistä keinoja säästöjen löytämiseksi. Henkilöstöä on ohjattu oma ehtoihin palkattomiin vapaisiin ja uusien rekrytointien tekemistä on kiristetty.

Tunnusluku	Kriisikuntamittari-raja-arvot (punainen)	Väljemmät raja-arvot (keltainen)	TP 2023	TP 2024
Konsernin kertynyt alijäämä	vähintään 1000 € / as	vähintään 500 € / as	-209,9	-193,8
Konsernin vuosikate % poistoista	< 80 %	< 100 %	67,7 %	105,8 %
Tuloveroprosentti	> +2 %-yksikköä keskimääräisestä	> +1,5 %-yksikköä keskimääräisestä	9,36 %	9,40 %
Konsernin lainat ja vastuut €/as	> +50 % keskimääräisestä	> +25 % keskimääräisestä	9 831	9 567
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	< 0,8	< 1	0,48	0,85

TAULUKKO: Kriisikuntakriteerit.

Tilinpäätösennusteessa kunnan tulos on arvioitu 62 172 euroa ylijäämäiseksi. Tilinpäätösennuste sisältää edellä mainitut kertaluonteiset erät, pois lukien lisätalousarviotarpeet, joita on tämän hakemuksen allekirjoittamishetkellä tiedossa noin 50 000 euron verran. Ne kohdistuvat lisääntyneeseen palvelutarpeeseen, joka ei ollut tiedossa osavuositarkastuksen tekohetkellä. Arvio on, että taseessa olevaa alijäämää ei saada katettua vuonna 2025.

F. Muut huomiot ja lisätiedot:

Paltamossa yli 65-vuotiaiden määrä on 37,6 % koko kunnan väestöstä (tilastokeskus 31.12.2024). Tilastokeskuksen ennusteen mukaan vuonna 2030 yli 65-vuotiaita on 41 % väestöstä ja vuonna 2040 38,6 % väestöstä. Koko maassa yli 65-vuotiaiden osuus oli vuoden 2024 lopussa 23,4 % ja ennusteen mukaan 25,9 % vuonna 2030 ja 27,0 % vuonna 2040. Paltamon väestö ikääntyy maan keskiarvoa nopeammin. Ennusteen mukaan Paltamon väestöllinen huoltosuhte kasvaa vuosittain ja saavuttaa 100 rajan vuonna 2030. Tämä yhdessä alenevan lapsimäärän kanssa aiheuttaa valtionosuuden vähentymisen.

Korpitien koululla erityisen tuen piirissä on 1.–6. -luokan oppilaista 12,2 % ja 1.–9. -luokkalaisista 11,2 %. Kontiomäen koululla lukema on 16,7 % (koululla luokat 0–6). Lisäkustannuksia on aiheutunut koulunuorisotyöntekijän palkasta. Kunnan järjestämässä ap/ip-toiminnassa huomioidaan lasten tuen tarpeet ja mm. pidennettyä oppivelvollisuutta suorittavien oppilaiden tarve yksilöllisempään ohjaukseen, minkä johdosta henkilöstöresurssia on lisätty. Opetusryhmiä Korpitien koululla 1.–9. -luokilla on yhteensä 15, joista kolme on erityistä tukea tarvitsevien lasten erityisluokkaa. Kontiomäen koululla on neljä opetusryhmää, joista yksi on erityisluokka.

Oppilaiden koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin on tarvittu lisärahoitusta ja on saatu hankerahaa useampana vuonna. Tarpeellisenä nähdään varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen yhteistyö ja mahdollisuus kunnan yksikköjen yhteiseen kiertävään resurssierityisopettajaan. Hankeavustus on riittänyt vain osa-aikaisen koulunkäynninohjaajan palkkakuluihin. Oppilaiden haasteet ovat moninaisia ja henkilöstöresurssi on venytetty äärimmilleen eikä kaikkiin oppilaiden esim. psyykkisen oireilun haasteisiin pystytä puuttumaan riittävän syvästi ja nopeasti. Nykyisellä resurssilla joudumme punnitsemaan ja arvottamaan, käytetäänkö olemassa oleva ensisijaisesti oppilaiden oppimisen vai käyttäytymisen haasteisiin.

Tulevaisuudennäkymät ovat tiukasta taloustilanteesta huolimatta positiiviset. Paltamon kunnan alueella on kaavoitusvaiheessa neljä tuulivoimapuistoa ja luvitusvaiheessa kaksi aurinkovoimapuistoa. Arvion mukaan ensimmäiset tuulivoimalat olisivat tuotantokäytössä vuonna 2029 ja aurinkovoimapuistot 2026–2027. Näistä muodostuu merkittävä lisä erityisesti kiinteistövero tuottoon. Paltamon kunnalla on laaja teollisuusalue, jonne on tehty kiinteistökauppaan liittyvät esisopimukset KaiCell Fibers Oy:n

sellutehdashankkeelle ja SSE Suomen Säätoenergia Oy:n biometanolitehdashankkeelle. Tämän lisäksi kunta hakee teollisuusalueelle muitakin investointeja. Myös matkailun potentiaali kunnan alueella on konkretisoitumassa investointien muodossa. Osakemarkkinoiden epävarmuudesta johtuen kunnan sijoitussalkun tuotto jäänee kuluvana vuonna vähäiseksi.

Erittely vuoteen 2023 kohdistuvista taloudellisia vaikeuksia aiheuttavista lisämenoista (tilinpäätöskirjaus)

Asiakasmaksujen alaskirjaus	228 540
Kainuun sote -kuntayhtymän vuoden 2022 jälkimaksun maksuosuus	188 663
Yhteensä vuoteen 2023 kohdistuvat	417 203

Erittely vuoteen 2024 kohdistuvista taloudellisia vaikeuksia aiheuttavista lisämenoista:

Jokirinteen toimintakeskuksen alaskirjaus (hyvinvointialue irtisanoi)	235 000
Yhteensä vuoteen 2024 kohdistuvat	235 000

Erittely vuoteen 2025 kohdistuvista taloudellisia vaikeuksia aiheuttavista lisämenoista:

Jokirinteen lopullinen alaskirjaus	65 000
5. luokan kaksi opettajaa suuren luokkakoon vuoksi	32 000 (syksy 2025)
vuokrasaatavien kirjaus luottotappioksi (yrityksen konkurssi)	172 543
Yhteensä vuoteen 2025 kohdistuvat	269 543

Erittely vuosiin 2026 - 2030 kohdistuvista taloudellisia vaikeuksia aiheuttavista lisämenoista:

5. luokan kaksi opettajaa suuren luokkakoon vuoksi	32 500 (keväät 2026)
6. luokan kaksi opettajaa suuren luokkakoon vuoksi	33 000 (syksy 2026)
Kunnantalon ja Koulukankaan toimintakeskuksen purkaminen	450 000 (vuosi 2026)
Paltamon paloaseman tasearvon mahdollinen alaskirjaus	132 000 (jako vuosille 2026 - 2028)
Kontiomäen koulun tasearvon mahdollinen alaskirjaus	365 000 (jako vuosille 2026 – 2030)
Yhteensä vuoteen 2026 vaikuttavat	632 500
Yhteensä vuosiin 2027 – 2030 vaikuttavat	380 000

Aika:

Paltamo, 22.9.2025

Allekirjoitus, nimenselvennys ja nimike

PALTAMON KUNTA

KUNNANHALLITUS

Pasi Ahoniemi, kunnanjohtaja

Liitteet:

Kehittämisohjelma vuosille 2025–2026